

Taliban trenger jordmødre. Også de får barn!

AFGHANISTAN

- Cirka 26 millioner innbyggere (WHO, 2008).
- Analfabetisme på cirka 70 prosent.
- Hvert femte barn dør før de fyller 5 år.
- Per 100 000 fødster dør 1800 kvinner i barsel (WHO, 2008).
- Mindre enn hver femte fødsel gjennomføres med kyndig hjelp.
- 80 prosent av kvinner som dør i barsel kunne vært reddet med kvalifisert hjelp.
- Halvparten av alle barn under 5 år lider av mangelsykdommer.
- Spedbarnsdødeligheten i Afghanistan er en av de høyeste i verden med cirka 257 døde per 1000 levendefødte.
- De afghanske myndighetene har som mål å redusere spedbarns- og barnedødeligheten til 70 prosent i 2015 og videre ned til 46 prosent i 2020.
- Myndighetene vil redusere barnedødeligheten for barn under 5 år med 50 prosent innen 2015.
- FNs tusenårs mål nummer fire har som målsetning å redusere spedbarnsdødeligheten og barnedødeligheten for barn under fem år med to tredeler mellom 1990 og 2015.

Kilder: Wikipedia, WHO og Den norske Afghanistan-komiteen.

JORDMOR: - I Afghanistan er normal fødselsvekt 2,5-3 kilo. Så store nyfødte ser jeg sjelden, sier jordmor Feroza Mushtari. Hun betrakter Gustav Vigelands skulptur «Fosteret» av et fullbåret foster i naturlig størrelse på Barneplassen i Vigelandsparken.

I front for afghanske jordmødre

Jordmor Feroza Mushtari har trosset mange farer for å hjelpe Afghanske kvinner å føde. I hennes hjemland får de færreste kyndig fødselshjelp. Tekst Sidsel Valum Foto Erik M. Sundt

– Å, der er det mange babyer! utbryter Feroza Mushtari (26) på engelsk, med et stort smil.

Den vevre kvinnen er på besøk i Norge. Hun peker på et av trærne i irrgroønn bronse rundt den store fontenen i Vigelandsparken, med nyfødte babyer i trekronen.

Gustav Vigelands visjon om livets begynnelse vekker spontan begeistring hos lederen for jordmororganisasjonen AMA (Afghan Midwives Association). Hun er på besøk i Norge i januar, invitert av blant andre Afghankomiteen i Norge og FOKUS (Forum for kvinner og utviklings-spørsmål). Mushtari har besøkt fødeklinikker i Oslo og Trondheim, hun benytter hver anledning til å fortelle om arbeidet med å bygge opp organisasjonen for jordmødre i hjemlandet og å utdanne flere jordmødre, som det er stor mangel på i det krigsherjede landet.

– Å gjenoppbygge samfunnet etter mer enn 30 års krig er ikke en jobb som kan gjøres i løpet av ett eller to år. Det er et langsiktig prosjekt. De største utfordringene er å redusere mødre- og barnedødeligheten. Vi trenger flere jordmødre og andre helsepersoner i

førstelinjetjenesten. Internasjonal støtte i dette arbeidet er veldig viktig for oss, men vi ønsker også å stå på egne ben, sier Feroza Mushtari.

Verdens farligste

Mens vi rusler gjennom en av Oslos største turistattraksjoner, forteller hun om seg selv og sitt arbeid som jordmor og leder for AMA i dag.

Alt for få som fødes i Afghanistan får muligheten til å oppleve syklusen av fødsel, å bli voksen, få egne barn og å eldes og dø i høy alder, som Gustav Vigelands relieffer rundt den store fontenen og de mange skulpturene hans skildrer i et universelt og tidløst billedspråk. Ifølge en Unicef-rapport fra 2009 er Afghanistan det farligste landet å bli født i, spesielt for jenter.

Feroza Mushtari har vokst opp under Taliban-styret i landet, og greide takket være en far som støttet henne å få utdanning som jordmor. I et intervju i 2010 har hun fortalt om da hun bestemte seg for å bli jordmor tidlig i tenårene. En gang kledde hun seg ut som gutt for å følge en nabo-kvinne som trengte hjelp på sykehus på grunn av en vanskelig fødsel. Med farens store hatt trukket over hodet

og et sjal rundt skuldrene greide hun å passere militære sjekkpunkt i dro-sje uten å bli avslørt, og hjalp nabokvinnen til å få nødvendig hjelp til fødselen. Taliban tillot den gang ikke kvinner å oppsøke sykehus alene uten å være i følge med en mann. Det var da hun bestemte seg for å bli jordmor.

Utdanner flere

I 2002 begynte hun på jordmorutdanningen ved Malalai-sykehuset i Kabul i det første utdanningsprogrammet for jordmødre etter Talibans fall. Hun forteller at hun siden da har tatt imot rundt 500 barn gjennom årene med utdanning og senere i arbeid som jordmor. Hun har jobbet i 17 av de 34 provinsene i Afghanistan. Under Taliban-styret kunne ikke kvinner arbeide, gå på skole eller studere. For regjeringen i Afghanistan er det et mål å utdanne flere jordmødre, og å redusere barne- og mødre-dødeligheten. Ifølge regjeringen er både mødre- og barnedødeligheten i ferd med å gå ned, men det mangler sikre tall og statistikker. Også helsestatistikker for Afghanistan må leses med kritisk blick, da mange kan ha interesse av at tall manipuleres.

LEDER: Feroza Mushtari er leder for den afghanske jordmorforeningen. Ifølge en Unicef-rapport fra 2009 er Afghanistan det farligste landet å bli født i, spesielt for jenter.

– I løpet av våren venter vi at John Hopkins University vil publisere nye tall, forteller Feroza Mushtari.

I tillegg til å være leder for AMA er Feroza Mushtari også ansvarlig for jordmor- og sykepleiefaglige spørsmål i den internasjonale helseorganisasjonen Jhpiego, som er en av flere parter

som har samarbeidet med John Hopkins University i en undersøkelse som vil gi ny informasjon om utviklingen i Afghanistan på flere samfunnsområder. Men i Afghanistan er hun mest kjent som leder for jordmororganisasjonen AMA, som ble stiftet i 2005 og organiserer 1600 jordmødre i 27 av 34 provinser.

Mange gravide dør

– Hva er de største problemene du har opplevd i arbeidet ditt?

– Sikkerheten er det vanskeligste. Mange ganger er det vanskelig å komme fram til sykehus, og kvinner dør i mange tilfeller på vei til sykehus for å føde. Mangel på grunnleggende kunnskaper om helse er et stort problem. Mange kommer alt for sent til lege med helseproblemer som kunne vært behandlet på et tidlig stadium i svangerskapet. Utdanning, og særlig utdanning av jenter, er noe av det vi har størst behov for i dag.

– Er Taliban en trussel for jordmødres arbeid?

– Jordmødre opplever stor respekt, og vi har stor støtte i Afghanistan for våre internasjonale prosjekter. Også Taliban trenger jordmødre. Også de får barn! sier hun og ler.

– Denne er fullbåren, konstaterer hun, når vi er kommet til den runde Barneplassen nedenfor broen, med skulpturen «Fosteret» i naturlig størrelse på en sokkel i midten. Skulpturen representerer begynnelsen på den historien Vigeland med sin skulpturpark forteller om livets syklus, ifølge informasjonen fra Vigelandsmuseet.

– Barna som fødes i Afghanistan er sjelden så store. I Afghanistan er normal fødselsvekt 2,5-3 kilo, sier hun tankefullt, mens hendene rører ved ansiktet til bronsefiguren.

Hun forteller om sitt liv hjemme i Afghanistan. Hun er ugift og hjelper familien med å betale skolepenger for yngre søsken. Livet hennes er fullt av barn, både på jobb og privat i samvær med familien.

– Jeg elsker babyer! Da jeg studerte for å bli jordmor, ble jeg irttesatt fordi hun som var min overordnede fant meg i spedbarnsavdelingen på slutten av dagen og ikke på kirurgen hvor hun hadde bedt meg være. Jeg måtte bare innom og hilse på de nyfødte hver dag! sier Feroza Mushtari.